

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА

Младеновац

Стојана Новаковић 2 ,011/8231-331,8233-417

e-mail: pss.kosmaj@eunet.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Садржај:

Жилогриз

(Михаиловић Тамара дипл.инг.)

Црна пегавост лишћа и краставост плодова парадајза

(Михаиловић Тамара дипл.инг.)

Недостатак калцијума на плодовима парадајза

(Мијатовић Бојан дипл.инг.)

Пуцање плодова трешње

(Драгољуб Глишић, инг.)

Простирка код говеда

(Перић Предраг дипл.инг.)

Складиштење и манипулација чврстим и течним стајњаком

(Радовановић Бранислав дипл.инг.)

2. јул 2013. године, тираж 300 примерака

ЖИЛОГРИЗ-*Capnodis tenebrionis*

Жилогриз је веома опасна штеточина која напада вишњу, брескву, кајсију, трешњу, дуњу. Ове године је причинила велике штете у топличком и лесковачком крају, где су страдала многа стабла шљиве и вишње.

Са првим топлим данима у пролеће женка излази из земље и храни се лишћем. Након тога се враћа у земљу и полаже јаја. Из јаја се развијају ларве које се хране кореном и стаблом, где буше тунеле. Долази до постепеног слабљења биљке а затим потпуног сушења. Ларва је жућкасте боје са проширеним предњим делом и може да нарасте до 7 цм. Тело одраслог инсекта је дуго 2-3 цм са сивим надвратним штитом. Од почетка јуна до краја августа женка полаже јаја. .

Мере борбе против ове штеточине су изузетно тешке. Уколико се планира подизање нових засада бирати здрав садни материјал и вршити уношење гранулираних земљишних инсектицида уз обавезну инкорпорацију (заоравање) у горњи слој земљишта. Један од начина је уношење инсектицида хидробуром око стабла саме воћке. Неопходна је и примена инсектицида у време кад се жилогриз храни листовима јер чим се повуче земљу сузбијање је знатно отежано. Ефикасно је и наводњавати воћке јер ова штеточина не воли влагу.

Ово је инсект медитеранске климе. Због промене климатских прилика последњих година појављује се у нашим крајевима, почиње да се шири и наноси штете. Због тога је веома важно сада, на почетку ширења, озбиљно прићи сузбијању и користити све мере борбе против овог инсекта.

Михаиловић Тамара дипл. инг.

ЦРНА ПЕГАВОСТ ЛИШЋА И КРАСТАВОСТ ПЛОДОВА ПАРАДАЈЗА

PSEUDOMONAS SYRINGAE PV. TOMATO

Веома је распрострањена и доста проучавана бактериоза парадајза. Ова болест доводи до значјних економских губитака у производњи парадајза. У нашој земљи се последњих година запажа њена све интензивнија појава како на лишћу тако и на плодовима.

Паразит напада све надземне делове биљке. У почетним фазама болести, на лишћу се јављају влажнозеленкасте округле пеге које касније током развоја постају тамномрке до црне и оивичене жутиим ореолом. На стаблу се симптоми испољавају у виду овалних, издужених влажних пега са мрким средиштем у коме се формира бактеријски ексудат. На цвастима се образују ситне, црне, чађаве пеге. Поници такође могу бити паразитирани. Најкритичнији симптоми се јављају на плодовима. У почетку инфекције, пеге на плодовима се не разликују од оних на другим биљним деловима. Касније пеге постају сјајне и црне, док се ткиво у оквиру пега угиба. Инфицирано ткиво плода пуца стварајући красте. Поред парадајза, бактерија напада и паприку и плави патлиџан.

Извори заразе су оболели биљни остаци, корови и спољашња контаминација семена. У биљним остацима, бактерија може остати витална око осам година а у земљишту до један месец. Почетна инфекција поника настаје из заражених биљних остатака, након чега се преноси и шири на усев. Топло и влажно време погодује ширењу паразита.

Успешна заштита парадајза остварује се комбиновањем различитих мера као што су: стварање и сетва отпорних сорти, уништавање оболелих биљних остатака, примена плодореда и дезинфекција семена одговарајућим хемијским препаратима.

Михаиловић Тамара дипл. инг.

НЕДОСТАТАК КАЛЦИЈУМА НА ПЛОДОВИМА ПАРАДАЈЗА

Међу значајне поремећаје раста парадајза убраја се вршна трулеж плода (БЕР) чији је узрок недостатак калцијума. Поред низа фактора (транспирација, висока концентрација NH_4 , K^+ и Mg^{2+} у медијима раста, висока рН вредност и др.) који индиректно узрокују појаву БЕР-а, висока температура и ниска релативна влажност ваздуха могу директно утицати на појаву недостатка калцијума у плоду парадајза.

Истраживања су показала како температура у пластенику изнад 28 степени Ц и релативна влажност ваздуха нижа од 65% погодује појави БЕР-а на плодовима парадајза.

У овом случају у фази осме и девете етаже узгоја било је оштећено 65% плодова, а код температуре од 33 до 38 степени Ц и релативне влажности ваздуха 56-60%, било је оштећено и до 85% технолошки зрелих плодова парадајза. Може се закључити, да се упркос адекватном ђубрењу земљишта и оптималној концентрацији калцијума у листу и стабљници, а у време високих температура и ниске релативне влажности ваздуха, ипак појављује недостатак калцијума у плодовима и резултира појавом БЕР-а. Једна од превентивних мера је бацање креча и стајњака у земљиште како би се смањила киселост земљишта и побољшао проценат хумуса. Друга мера је фолијарна прихрана или прихрана кроз систем за наводњавање.

Бојан Мијатовић диплинг

ПУЦАЊЕ ПЛОДОВА ТРЕШЊЕ

Један од највећих проблема у гајењу трешања је пуцање плодова изазвано кишом. Ова појава често представља ограничавајући фактор за успешну производњу, посебно у подручјима са већом количином падавина у периоду сазревања плодова

Испуцали плодови нису погодни за потрошњу у свежем стању, а веома су подложни и појави трулежи. Економска штета може бити веома велика, у појединим годинама код осетљивих сорти може бити и до 90% испуцалих плодова.

Један од узрока апсорпција воде са површине плода кроз кожицу, усвајање воде преко земљишта, разлиити агроеколошки услови а утврђено је и да подлога може знатно утицати на осетљивост на пуцање за исте сорте.

Како спречити пуцање плодова

Постоји више начина да се спречи или смањи пуцање плодова. Један од њих је избор сорти које су мање склони овој појави. Ради смањења ризика од великог губитка приноса, препоручује се гајење више сорти у једном засаду. Један од начина је и стресање воде са стабла, коришћење атомизера који дувањем ваздуха острањују воду са плода. Најефикаснија, али и најскупља метода је постављање покровних конструкција за заштиту од кише, која се састоји од стубова, жице и пластичне фолије.

За хемиско третирање стабала најчешће се користе једињења калцијума, и то углавном хлорид у концентрацији од 0,35 до 1 осто. Прскање се започиње три-четири недеље пре очекиване бербе, у интервалима од недељу дана. Најбоље резултате показао је препарат Платина на бази природних аминокиселина. Препоручује се примена 1-1,5 литара по хау периоду од почетка промене боје плодова до бербе у интервалима од седам до десет дана.

Глишић Драгољуб инг.

ПРОСТИРКА КОД ГОВЕДА

Изузетно је значајна зато што обезбеђује добро здравље вимена, спречава повреде ногу и обезбеђује добар квалитет млека. Код говеда се као простирка могу користити различити материјали као што су:

1. слама – у сточарству је неопходна не само као сточна храна већ и као простирка код говеда. Одлично упија влагу и чува топлоту испод лежећих животиња, мекана је, не клиже, покрива тврде делове. Ако се располаже са довољно сламе али и радне снаге онда се слама увек препоручује. Она треба да буде сува и чиста и као таква, 1кг сламе је у стању да упије 3-4кг влаге. Колика ће се количина сламе користити, зависи од дужине лежишта, врсте и уситњености. Највећу способност упијања влаге има иситњена слама, затим пресована и на крају расута. Такође, већу способност упијања влаге има слама добијена од озимих врста пшеница. Одгајивачи квалитетних приплодних грла крава највише истичу и дају предност пшеничној и овсеној слами зато што имају највећу моћ упијања влаге, а самим тим се утроши и мања количина по лежишту. Јечмена слама је слабијег квалитета јер упија мање влаге па се по лежишту користи у већим количинама а поједини одгајивачи јој налазе замерку и због тога што хоће да иритира виме краве.

2. пиљевина – квалитетна је и има моћ упијања. У њој не сме да буде иверице. Дебљина је до 3цм

3. гумена струњача – представља добру простирку за одмор крава, а уједно је и добар изолациони материјал који се налази између краве и бетона бокса. Добра карактеристика је та што се при легању и устајању крава не клиза. Лако се чисти и може се користити до 10 година. Од овакве подлоге се тражи да буде мека и еластична али истовремено тврда и сигурна за стајање.

4. душек – дебљине је од 8-10цм. Грађен је од еластичног материјала. Тешко се цепа или растеже. Лако се чисти и смањује могућност повреда. Пружа добар одмор и комфор кравама.

Перић Предраг дипл.инг

СКЛАДИШТЕЊЕ И МАНИПУЛАЦИЈА ЧВРСТИМ И ТЕЧНИМ СТАЈЊАКОМ

У току сточарске производње ствара се већа количина стајњака, како течног тако и чврстог. Стајњак који се не одлаже на адекватна места може произвести велике еколошке проблеме у смислу загађења површинских, а потом и подземних вода. Због свега тога законска регулатива већине земаља света, прописује начин и место одлагања стајњака.

Чврсти стајњак се одлаже на ограђене бетонске површине које имају дренажне канале за прикупљање течног стајњака, који се цеди током времена. Ови дренажни канали одводе овај течни део до јаме која је изграђена за те потребе.

Течни стајњак и осока се такође одлажу у за то предвиђене објекте, најчешће направљене од армираног бетона са цементном глазуром, ограђене жичаном мрежом и опремљене одговарајућим мешачима и аераторима за хомогенизацију (мешање) течног стајњака или осоке.

Ови објекти се граде непосредно уз фарму, од неколико метара до неколико десетина метара, у зависности од конфигурације терена и потребе, као и могућности приступа механизације, која служи за изђубравање (утоваривачи, приколице, цистерне) и др.

Капацитет ових објеката пројектује се у зависности од броја животиња и од времена које је потребно да се ти објекти напуне стајњаком.

Важно је знати колико једна врста животиње за које се граде објекти може произвести чврстог, односно течног стајњака у току једног дана. На основу тог податка и броја животиња на фарми, као и на основу броја дана предвиђеног за складиштење израчунава се капацитет тих објеката.

По правилу ови објекти изискују значајна финансијска средства за њихову изградњу, те је због тога неопходно добро пројектовати капацитете, као и њихову изградњу, а у вези са важећом законском регулативом.

Због природе објеката који се граде, материјали су доста скупи, тако да ови помоћни објекти могу коштати колико и изградња саме фарме, а у неким случајевима и више, посебно ако говоримо о базенима за складиштење течног стајњака на свињарским фармама. Ово треба имати на уму, јер у већини земаља ресорна министарства субвенционисху изградњу ових објеката у већем или мањем проценту.

Поред изградње објеката неопходно је набавити одговарајућу опрему и механизацију која служи за изношење стајњака на њиву. Ту се најчешће, ако је реч о чврстом стајњаку користе одговарајући стационарни или самоходни утоваривачи и приколице за изношење стајњака на њиву.

За течни стајњак неопходно је од опреме имати одговарајуће мешаче и аераторе, као и пумпе за испумпавање стајњака у цистерне. Цистерне могу бити већег или мањег капацитета у зависности од потреба. Такође, неке савремене цистерне могу бити опремљене одговарајућим апликаторима, који убризгавају течни стајњак или осоку у површински слој земље на дубини од 5-10 цм.

На тај начин губици азота се смањују на минимум, а ефекти ђубрења су у том случају максимални. У неким земљама у постојећој законској регулативи постоје временски оквири за изношење како чврстог, тако и течног стајњака имајући у виду доба године и потребе биљака за прихраном одговарајућом врстом стајњака, односно ђубрива са већим или мањим садржајем азота, фосфора или калијума и др.

У вези горе наведеног може се констатовати да ефекти правилног складиштења стајњака могу бити велики. Са једне стране, спречавају загађење околине и водотокова, а са друге стране постижу се максимални ефекти коришћења стајњака приликом изношења на њиве.

Радовановић Бранислав дипл.инг.